

گفتگو با عیسی شهسوار خجسته

معاون وزیر امور اقتصادی و دارایی و

رئیس کل سازمان امور مالیاتی کشور

قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی - اجتماعی

ماده ۵۹ - در نظام مالیاتی:

الف - به دولت اجازه داده می‌شود به منظور افزایش کارایی نظام مالیاتی و رفع موانع سازمانی موجود و همچنین تمرکز کلیه امور مربوط به اخذ مالیات، «سازمان امور مالیاتی کشور» را به یک موسسه دولتی وزیر نظر وزیر امور اقتصادی و دارایی ایجاد کند، با ایجاد این سازمان کلیه اختیارات، وظایف، نیروی انسانی، امکانات و تجهیزات موجود وزارت امور اقتصادی و دارایی که در معاونت امور مالیاتی و بخشها و حوزه‌های مالیاتی به کار گرفته می‌شوند به این سازمان منتقل می‌گردد.

تشکیلات سازمان مذکور و آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد مشترک وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان امور اداری و استخدامی کشور به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

درباره‌ی عیسی شهسوار خجسته

عیسی شهسوار خجسته متولد ۱۳۲۹، فارغ‌التحصیل مقطع کارشناسی رشته‌ی حسابرسی از موسسه عالی حسابداری در ۱۳۵۲، و دارنده کارشناسی ارشد مدیریت و دانشجوی دوره‌ی دکتری مدیریت می‌باشد. خجسته پیش از انقلاب اسلامی به کار حسابرسی مشغول بوده است. وی در اوان انقلاب مدتی معاون مالی و اداری سازمان برنامه و بودجه بود، سپس به همراه مهندس مظاهری وزیر فعلی وزارت امور اقتصادی و دارایی مسئولیت معاونت اقتصادی و برنامه‌ریزی بنیاد را عهده‌دار شد. خجسته طی سال‌های ۱۳۶۸ و ۱۳۶۹ مدتی معاون مالی و اداری وزارت نفت بود و در دهه‌ی ۱۳۷۰ عضو هیأت مدیره‌ی شرکت سرمایه‌گذاری تامین اجتماعی بود. وی چند سالی هم در مقام مشاور عالی سازمان تامین اجتماعی انجام وظیفه کرد، تا این که با روی کار آمدن دولت اصلاحات، به معاونت نظارت و بهره‌برداری وزارت تعاون منصوب شد و پس از آن که مظاهری به وزارت امور اقتصادی و دارایی انتخاب شد مجدداً به یاری وی شتافت و سمت معاونت وزیر و رئیس کل سازمان امور مالیاتی کشور را به عهده گرفت.

اشاره:

اصلاحیه مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ نقطه‌ی عطفی در تاریخ مالیاتی کشور محسوب می‌شود. واقعیت آن است که از فردای آتش‌بس بین ایران و عراق موضوع اصلاح قوانین و به‌خصوص قانون مالیات‌های مستقیم ضرورتی خاص یافت که متأسفانه اصلاح عجولانه‌ی مورخ ۱۳۷۱/۲/۷ نیز نتوانست مشکل مالیاتی کشور را حل نماید. در آغاز دوره‌ی حاکمیت دولت آقای خاتمی اصلاح ساختار اقتصادی دولت و به تبع آن، بازنگری و اصلاح قوانین در دستور کار وزراء قرار گرفت که در همین راستا وزارت امور اقتصادی و دارایی نیز اقدامات خاصی را به‌منظور مطالعه و اصلاح قانون مالیاتی به‌عمل آورد. اما متأسفانه در بررسی این قوانین کمتر به نقش تصدی‌گری وزارت امور اقتصادی و دارایی توسط مظاهری و تاکید کرباسیان و خجسته معاونین وزارتخانه مذکور اساساً نوعی نگرش خاص در سازمان نهضت گرفت که حکایت از تحول رفتاری در ساختار سازمانی و نگرش مالیاتی دارد. حضور مستمر و پیگیر کارشناسان دستگاه، مالیات‌ستانی به‌اتفاق سایر کارشناسان بیرون از آن هماهنگی و همفکری به‌عمل آمد. پروسه‌ی تصویب اصلاحیه سرانجام به یک "وفاق مالیاتی" انجامید که حاصل آن اصلاحیه‌ی مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ شد. اگر چه برخی از نهادها و اشخاص به طرق مختلف در جریان تصویب این اصلاحیه قرار گرفتند اما جا دارد که به منظور قدردانی و پاسداری از تلاش کسانی که بخشی از اوقات گرانبهای زندگی و کاری خود را وقف اصلاحات مالیاتی نمودند تشکر شود. حسابدار این سپاسگزاری را در انتشار این "ویژه‌نامه" منعکس می‌نماید.

حسابدار - با این که این روزها حسایی سرتان شلوغ است از این سن که وقت خود را بپرداز اختصاص می‌دهید سپاسگزاریم. اگر ممکن است پیرامون چند و چون اصلاحیه‌ی مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ توضیح دهید.

خجسته: همان‌طور که اطلاع دارید موضوع اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم در چارچوب

اصلاحات ساختار اقتصادی دولت، ابتدا در طرح ساماندهی اقتصادی دولت مطرح شد و متعاقب آن در دستور کار وزارت امور اقتصادی و دارایی قرار گرفت. لایحه‌ای که در وزارت مزبور تهیه و به دولت تقدیم شد در حدود یک سال در کمیسیون تخصصی اقتصادی دولت، در جلسات هفتگی بررسی شد. من نیز عضو آن کمیسیون بودم. نهایتاً این لایحه پس از تصویب دولت در سال ۷۹ تقدیم مجلس شد و بررسی آن برای شوراها در کمیسیون اقتصادی مجلس مصادف با تغییرات مدیریت در وزارت امور اقتصادی و دارایی و انتصاب من به سمت رئیس کل سازمان امور مالیاتی شد. کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی با توجه به ضروریات جامعه، بازنگری کل قانون مالیات‌ها را مورد توجه قرار داد و سازمان امور مالیاتی کشور نیز این فرصت را مغتنم شمرد و کلیه‌ی توان خود را جهت بررسی و اصلاح اساسی لایحه بسیج نمود.

حسابدار - مبانی و مفروضات حاکم بر اصلاحیه چه بود؟

خجسته: اتفاقاً برای اینکه این اصلاحات هدفمند، جهت‌دار و همسو باشد ما در دستگاه مالیاتی اول مولفه‌های راهبردی قانون مالیات‌ها را مشخص کردیم بعد موضوع اصلاحات یکپارچه مطرح شد. این اصول عبارتند از: (۱) نگرش به قانون مالیات‌ها به عنوان یکی از ابزارهای توسعه اقتصادی و تامین منابع دولت برای ارائه خدمات به مردم و کشور.

این تغییر نگاه به قانون متضمن تغییرات اساسی در شیوه‌های عملیاتی خواهد بود. این دیدگاه زمینه‌ساز بستری خواهد بود که مردم جامعه با اشتیاق و انگیزه وارد سرمایه‌گذاری مولد بشوند و دولت مالیات عادلانه را از درآمد ناشی از فعالیت‌های اقتصادی آنها دریافت کند. این نگاه، سازمان و نظام مالیاتی کشور را برآن می‌دارد که حمایت از تولید و سرمایه‌گذاری در بخش تولید را اساس کار خود قرار دهد و رابطه‌ی احترام‌آمیزی با سرمایه‌گذاران و مالیات‌دهندگان برقرار کند.

(۲) تعدیل نرخ‌های مالیاتی و ایجاد انگیزه‌ی

میزان صد درصد درآمد مشمول مالیات و برای مدت ۱۰ سال پس از تاریخ بهره‌برداری.

۵) رفع تبعیض در اخذ مالیات از بنگاه‌های اقتصادی دارای فعالیت‌های مشابه و ایجاد زمینه رقابت سالم بین آنها.

حذف معافیت‌های مربوط به اشخاص، شرکت‌ها و نهادها و نیز برقراری شرایط و ضوابط یکسان برای شرکت‌های دولتی و غیردولتی و تخصیص معافیت‌ها به فعالیت‌های خاص از قبیل فعالیت‌های فرهنگی، هنری، انتشاراتی و هم‌چنین موقوفات و نیز تعیین وجوه معاف از مالیات شامل نذورات، وجوه شرعی، کمک‌ها و هدایا به آستان قدس رضوی، حضرت عبدالعظیم الحسنی (ع)، حضرت معصومه (ص)، حضرت علی‌ابن موسی (ع)، آستان قدس حضرت امام خمینی (ره)، مساجد، حسینیه‌ها، تکایا و سایر بقاع متبرکه و کمک‌ها و هدایای دریافتی سازمان‌ها و موسسات خیریه و مدارس علوم اسلامی، مدارس و دانشگاه‌های دولتی و سایر موسسات خیریه و عام‌المنفعه که به ثبت رسیده است، انجمن‌ها و هیئت‌های مذهبی، اقلیت‌های دینی مذکور در قانون اساسی و مجامع حرفه‌ای و حق عضویت پرداختی به آنها.

۶) تسهیل روش‌های محاسباتی و کاهش دیوانسالاری، به منظور تشویق مالیات‌دهندگان به ارائه‌ی صورت‌های مالی شفاف، دقیق و صحیح و در نتیجه جلب ارتقای اعتماد عمومی به نظام مالیاتی کشور.

برقراری نرخ ثابت برای اشخاص حقوقی و کاهش طبقات نرخ‌های مالیاتی برای مشاغل و اشخاص حقیقی از ۹ به ۵ طبقه، ضمن افزایش حدنصاب درآمدها در هر یک از طبقات، که تسهیل در محاسبات مالیاتی را به دنبال خواهد داشت.

هم‌چنین تغییر در روش‌های عملیاتی برای شناسایی مودیان و تشخیص درآمد مشمول مالیات ایشان از طریق رسیدگی و برپایه استانداردهای پذیرفته شده حسابداری.

۷) از بین بردن زمینه‌ی تصمیم‌گیری‌های فردی و سلیقه‌ای و ایجاد دستگاهی مسئول و پاسخگو در مقابل مالیات‌دهندگان.

لازم برای به کار انداختن سرمایه‌های مردمی در سرمایه‌گذاری‌های مولد (کالا و خدمات).

قبل از تصویب اصلاحیه نرخ‌های متوسط مالیات بر شرکت‌ها و اشخاص حقیقی (شامل صاحبان مشاغل و حقوق‌گیران) براساس ماده‌ی ۱۳۱ بیش از ۵۰ درصد (در مورد شرکت‌ها بالغ بر حدود ۶۴ درصد) بود. پیش‌بینی شده است که از طریق کاهش دادن نرخ‌های ماده ۱۳۱ و اعمال نرخ ثابت عادلانه (معادل ۲۵ درصد) در مورد کلیه اشخاص حقوقی (اعم از شرکت‌های دولتی و غیردولتی) و نیز کاهش سقف مالیات مشاغل و حقوق‌گیران از ۵۴ درصد به حداکثر ۳۵ درصد و در نظر گرفتن بخشودگی‌های مناسب مالیاتی برای حقوق‌گیران و سایر اشخاص حقیقی، این اصل تحقق یابد.

۳) تلاش در جهت تجمیع سرمایه‌های اندک مردمی در سرمایه‌گذاری‌های مولد و پیامد آن توسعه‌ی مشارکت‌های مردمی در فعالیت‌های اقتصادی.

ایجاد امتیاز لازم برای سرمایه‌گذاران در شرکت‌های سهامی عام پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار از دو طریق حاصل می‌شود:

- بخشودگی ۱۰ درصد از کل مالیات متعلقه بر شرکت‌ها (نرخ مالیات بر درآمد این شرکت‌ها به طور مقطوع ۲۲/۵ درصد می‌شود)؛

- اعمال معافیت برای سود ناشی از افزایش ارزش سهام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار (صرف سهام) که امکان صدور و عرضه‌ی سهام به قیمت بیش از مبلغ اسمی آن و تامین مالی برای شرکت‌ها از این طریق را فراهم می‌آورد (مالیات نیم درصد بهای سهام در بورس).

۴) زمینه‌سازی سرمایه‌گذاری در مناطق کم‌تر توسعه یافته و تشویق سرمایه‌گذاری در واحدهای تولیدی، صنعتی و معدنی در آن مناطق.

بخشودگی به میزان ۸۰ درصد درآمد مشمول مالیات برای فعالیت‌های تولیدی و صنعتی به مدت ۴ سال پس از بهره‌برداری و در مناطق کم‌تر توسعه یافته (این مناطق در ابتدای هر برنامه توسط دولت تعیین خواهد شد) به

حذف و اصلاح موارد مربوط به ساختار تشکیلاتی و روش‌های عملیاتی در قانون مالیات‌های قبلی و واگذار کردن کلیه مسئولیت‌ها و اختیارات فردی به سازمان امور مالیاتی کشور که منجر به پاسخ‌گویی سازمان در مقابل مالیات‌دهندگان می‌شود. در خور یادآوری است که ساختار و روش‌های عملیاتی به عنوان ابزارهای مهمی که در اختیار مدیریت به منظور پیشبرد مقاصد سازمان است می‌باید متناسب باشد با شرایط، مقتضیات، امکانات و فناوری باشد و با توجه به تغییرات و تحولات و شرایط محیطی طراحی و مستقر شود. منظور کردن این موارد در قانون قدرت مانورهای شخصی را به شدت کاهش می‌دهد.

۸) حمایت از فعالان اقتصادی که قالب شخصیت حقوقی را انتخاب می‌کنند.

برقراری نرخ ثابت و عادلانه (۲۵ درصد) برای اشخاص حقوقی و برقراری نرخ‌های تصاعدی تا سقف ۳۵ درصد برای مشاغل اشخاص حقیقی، ضمن ملحوظ داشتن نرخ‌های پایین برای مشاغل طبقات کم‌درآمد جامعه (تا ۳۰ میلیون ریال درآمد مشمول مالیات سالانه به نرخ ۱۵ درصد و مازاد بر آن تا یک‌صد میلیون ریال درآمد مشمول مالیات سالانه به نرخ ۲۰ درصد).

۹) افزایش معافیت‌های مالیاتی پایه‌ای اشخاص حقیقی و کاهش نرخ مالیات بردرآمد حقوق‌بگیران، با توجه به ضرورت تامین حداقل معیشت آنان و تعدیل حد نصاب بخشودگی به طور دوره‌ای با توجه به نرخ تورم. برقراری بخشودگی مالیاتی مودیان برای کلیه منابع مالیات بردرآمد اشخاص حقیقی (درآمد مشاغل، حقوق و اجاره‌ی املاک) تا میزانی که حداقل معیشت آنان تامین شود (سقف این معافیت در سال ۸۲ معادل ۱,۶۰۰,۰۰۰ ریال در ماه تعیین شده است).

تعیین نرخ مقطوع ده درصد مالیات حقوق برای کارکنان مشمول قانون نظام هماهنگ پرداخت، پس از کسر معافیت مذکور و در مورد سایر حقوق‌بگیران پس از کسر معافیت‌های مقرر، تا مبلغ ۴۲ میلیون ریال در سال به نرخ ۱۰ درصد و نسبت به مازاد آن به نرخ‌های مقرر

در ماده ۱۳۱ قانون.

پیش‌بینی تعدیل حد نصاب‌ها و افزایش سقف حداقل بخشودگی هر دو سال یک‌بار حسب تصمیم دولت.

بخشودگی پنجاه درصد مالیات حقوق کلیه کارکنان مشاغل (اعم از دولتی و خصوصی) در مناطق کم‌تر توسعه یافته طبق فهرست سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور. ۱۰) ارتقای کیفیت تشخیص درآمد مشمول مالیات با به‌کارگیری خدمات تخصصی و حرفه‌ای جامعه حسابداران رسمی ایران.

زمینه‌های قانونی برای ارجاع کار رسیدگی و تشخیص درآمدهای مشمول مالیات و تعیین مالیات‌های متعلقه توسط حسابداران عضو جامعه حسابداران رسمی ایران پیش‌بینی شده است. این امر موجبات شناسایی درآمدها و تعیین هزینه‌ها و در نتیجه محاسبات سود و زیان مودی را برپایه استانداردهای حسابداری فراهم می‌کند. از این طریق ضمن اطمینان بخشی به مودیان در محاسبه مالیات متعلقه به آنان، زمینه استفاده و بهره‌برداری موثر از صورت‌های مالی برای مودیان و سایر ذی‌نفعان فراهم می‌گردد و در نتیجه ارتقای کیفیت مدیریت در بنگاه‌های اقتصادی را موجب می‌شود.

۱۱) گسترش خود اظهاری از طریق الزامات قانونی برای نگاهداری و ارائه اسناد و مدارک مثبت کافی با هدف شفاف‌سازی و تسهیل احراز درآمد واقعی مشمول مالیات مودیان و ایجاد سازوکارهای لازم به منظور جلوگیری از تخلفات مالیاتی.

بدین منظور کلیه مودیان مالیاتی موظف به نگهداری و ثبت نتایج فعالیت‌های خود حسب مورد در دفاتر قانونی یا براساس فرم‌ها و دستور عمل‌های مربوط، خواهند بود. این دستور عمل‌ها توسط سازمان امور مالیاتی به تناسب مقتضیات کار مودیان تنظیم و اعلام شده است. در عین حال از یک طرف به منظور جلوگیری از تخلفات مالیاتی آن دسته از مودیانی که به تکالیف قانونی خود عمل نمی‌کنند و از طرف دیگر برای حفظ حقوق جامعه، نسبت به ایجاد ضمانت‌های اجرایی لازم از طریق برقراری

بگویم که هم در فرایند تصویب قانون و هم در فرایند صدور بخشنامه‌ها و آیین‌نامه‌ها بیشتر افراد و نهادهای ذی‌مدخل دخالت داشتند. ببینید اساساً من با همکاری افراد واجد صلاحیت با سازمان هیچ‌گونه محدودیتی قائل نشدم و به همین علت صاحب‌نظران و سایر افراد نیز از همکاری دریغ نکردند. خوشبختانه در بیشتر جلسات هم از جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران، انجمن حسابداران خبره‌ی ایران و سایر نهادها حضور داشتند و هم افراد خاصی جهت تبادل نظر دعوت شدند که نتیجه‌ی آن صدور بخشنامه‌ها و آیین‌نامه‌هایی است که شنیده‌ایم دچار مشکل نباشند.

حسابدار - یکی از مواردی که در تغییر قانون پیش آمد حذف ماده‌ی (۱۲۹)، یعنی مالیات بر مجموع درآمد بود. در این مورد گفته می‌شود حقوق‌بگیران کماکان مشمول این ماده هستند زیرا جهت محاسبه مالیات آنها حقوق و مزایای آنها به‌طور سالانه مشمول مالیات می‌شود. نظر شما چیست؟

خجسته: به نظر نمی‌رسد که حقوق‌بگیران مشمول مالیات مجموع درآمد باشند بلکه مجموع حقوق و مزایای سالانه‌ی آنها مشمول مالیات می‌شود. حتی ما در بخشنامه‌ی عیدی پایان سال ۱۳۸۱ برای اولین بار یک برداشت جدید ارائه دادیم و یادآور شدیم که شمول مالیات به نسبت کارکرد و عیدی سالانه نادرست است. بنابراین با توجه به اینکه رابطه‌ی حقوق‌بگیران و کارفرمایان رابطه‌ی پایداری است مجموع حقوق و مزایای سالانه‌ی آنها مشمول مالیات می‌شود که حتی در صورت اضافه پرداختی این حقوق‌بگیران می‌توانند طبق قانون تقاضای استرداد مازاد پرداختی را بنمایند که پرداخت هم خواهد شد.

حسابدار - کارآیی و بازدهی نظام مالیاتی چگونه محقق خواهد شد؟

خجسته: وقتی صحبت از نظام مالیاتی می‌کنیم این نظام بر ۳ پایه استوار است. یکی قانون مالیات‌ها، یکی سازمان و تشکیلات و سومی، روش‌های عملیاتی. ما در هر سه زمینه

جرایم مالیاتی و مجازات‌های موثر و مناسب اقدام شده است. برخی از موارد را شرح می‌دهم:

- برقراری جریمه‌ای معادل ۴۰ درصد مالیات متعلق برای اشخاص حقوقی و آن دسته از مشاغلی که موظف به نگهداری دفاتر موضوع قانون تجارت یا دفاتر درآمد و هزینه هستند و نیز برقراری جریمه‌ی ۱۰ درصد برای سایر موارد در صورت خودداری از تسلیم اظهارنامه.
- محرومیت از کلیه‌ی معافیت‌ها و بخشودگی‌های قانونی برای دوره‌هایی که از تسلیم اظهارنامه خودداری شده یا مودی به قصد فرار از مالیات به صورت‌های مالی خلاف واقع استناد کرده باشد.

- الزامات به استفاده از شماره اقتصادی در انجام معاملات طبق ضوابط سازمان امور مالیاتی کشور و برقراری جریمه‌ای معادل ده درصد مبلغ مورد معامله در صورت تخلف از ضوابط.

حسابدار - به نظر می‌رسد سیر تدوین و تنظیم بخشنامه‌ها و آیین‌نامه‌های مربوط به اصلاحات کمی طولانی شده است. لطفاً در این خصوص نیز توضیح فرمایید.

خجسته: ببینید واقعیت آن است که ما در قانون اصلاح به‌عمل نیاوردیم بلکه اساساً تغییر و تحول در قانون صورت گرفت که شاید روزهای اول تعداد کمی از افراد متوجه این امر شدند. ولی امروزه بسیاری می‌دانند که موضوع اصلاحیه به یک تحول و انقلاب در قانون مالیات‌ها منجر شد و طبیعی بود که با این حجم تغییرات و مشکلات کارهای اجرایی و تولد دوباره‌ی سازمان امور مالیاتی شده، موانع و محدودیت‌های بسیاری وجود داشت. خوشبختانه همکاران ما در سازمان امور مالیاتی روزهای بسیاری را تا پاسی از شب مشغول تهیه این بخشنامه‌ها و آیین‌نامه‌ها بودند تا سرانجام مجموعه‌ی بخشنامه‌ها تدوین شد که شما خوشبختانه در صدد چاپ آن هستید.

حسابدار - در فرایند اصلاح قانون و بخشنامه‌ها به جز سازمان امور مالیاتی چه نهادها و افرادی درگیر بودند؟

خجسته: خوشبختانه به جرات می‌توانم

تشکیل شد و حکم رئیس کل این سازمان در مهرماه همان سال صادر گشت. ظرف این مدت چندکار مهم انجام شده است. اولاً تغییراتی را که لازم بود در قانون مالیات‌های مستقیم صورت بگیرد تا اختیارات مربوط به تدوین روش‌های عملیاتی و فرایندهای تصمیم‌گیری به سازمان سپرده شود، تهیه شد. از همین رو، می‌توان گفت که امروز، یک سازمان مسئول و پاسخگو در برابر جامعه و مودیان مالیاتی وجود دارد. روش‌های عملیاتی در اختیار سازمان است و می‌تواند به تناسب مقتضیات کاری و امکانات در اختیار، و همچنین متناسب با تحولات و شرایط روز، خود و روشهایش را پیوسته بهبود بخشد.

استفاده از رایانه یکی از ضرورت‌های سیستم‌های پیچیده به‌شمار می‌رود که کم‌تر در نظام مالیاتی ما مورد استفاده قرار گرفته است. استقرار نظام جامع مالیاتی به عنوان یکی از وظایف اصلی سازمان در متن قانون برنامه‌ی سوم مطرح شده است و این اهمیت موضوع را نشان می‌دهد. استقرار نظام جامع مالیاتی یکی از کارهای بزرگی است که باید انجام شود و در این مدت مقدمات آن فراهم شده است. در چارچوب این تفکر تعدادی از سیستم‌های مورد نیاز طراحی یا تکمیل شده است و اجرای آنها در بسیاری از واحدهای مالیاتی گسترش یافته و کار هم چنان ادامه دارد.

کار بزرگ دیگری که انجام گرفته این است که براساس راهبرد مشتری‌مداری، ساختار سازمانی و نمودار تشکیلات کلی ستاد مرکزی سازمان و ادارات کل امور مالیاتی استان‌ها طراحی و تسلیم سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور گردید. تشکیلات ستاد مرکزی آن‌نهایتاً در خرداد ۸۱ تسلیم سازمان مزبور تایید و ابلاغ شد. و تشکیلات تفصیلی سازمان‌ها و ادارات کل امور مالیاتی استان‌ها نیز که در اوایل سال ۸۱ تسلیم سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی شده بود، نهایتاً در اوایل امسال با اصلاحاتی تایید و به این سازمان ابلاغ شد.

اشاره کردم به مشتری‌مداری؛ این عبارت شاید برای سازمان مالیاتی، که کارش گرفتن مالیات است، شوخی به نظر برسد ولی اعتقاد

متأسفانه دچار مشکل بودیم. در طرح ساماندهی اقتصادی دولت، از ابتدا موضوع اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم پیش‌بینی شده بود که درباره‌ی آن صحبت کردیم. در خصوص سازمان و تشکیلات در قانون برنامه‌ی سوم در ماده‌ی ۵۹ این قانون پیش‌بینی شد که برای کارآمدی نظام مالیاتی کشور و تمرکز بر کلیه‌ی فعالیت‌های مربوط به جمع‌آوری درآمدهای مالیاتی و ساماندهی این فعالیت‌ها و همچنین استقرار نظام جامع اطلاعات مالیاتی در کشور، سازمان مستقلی تحت عنوان سازمان امور مالیاتی کشور تشکیل شود. به حمدالله این سازمان در شهریورماه سال ۱۳۸۰ با تصویب هیئت وزیران موجودیت پیدا کرد و تشکیل شد. اما اشکالات قانون مالیات‌ها متأسفانه حتی دوپایه‌ی دیگر را هم تحت‌الشعاع خودش قرار می‌داد. یعنی در متن قانون مالیات‌های مستقیم مصوب اسفند ۱۳۶۶ نه تنها مسائل مربوط به نرخ‌ها و معافیت‌ها پیش‌بینی شده بود بلکه فرایندها و بعضاً سازمان و تشکیلات هم به نوعی در متن قانون آمده بود. طبیعتاً این‌ها باعث می‌شد که فرایندهای تصمیم‌گیری که متضمن روش‌های عملیاتی است و یا خود سازمان و تشکیلات که ابزاری در خدمت مدیریت و نظام مالیاتی است و باید به تناسب تغییر و تحولات و شرایط محیطی متحول بشود، با مشکل روبه‌رو باشد. طبیعی بود که این از کارایی نظام مالیاتی کشور می‌کاست. خوشبختانه یکی از تحولات عمیقی که در اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم به‌وقوع پیوست همین مطلب بود که تدوین روش‌های عملیاتی و فرایندهای تصمیم‌گیری در چارچوب نظام‌ها و رویه‌ها به سازمان امور مالیاتی سپرده شد که با تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی می‌تواند به مورد اجرا گذاشته شود.

حسابدار - در صورت امکان توضیح بیشتری در مورد سازمان امور مالیاتی و اهدافش بفرمایید.

خجسته: سازمان امور مالیاتی در شهریور ۱۳۸۰ به موجب مصوبه‌ی هیات وزیران

براین است که حتماً جهت‌گیری سازمان به سمت مشتری مداری باشد تا ضمن ارتقای کیفیت فعالیت‌ها، وظایف محوله را براساس روحیه‌ی خدمتگزاری و خدمت‌رسانی به مودیان انجام دهد و برنامه‌ریزی بکند. البته برای تحقق بخشیدن به این تفکر، بار سنگین و راه درازی در پیش روی داریم.

یکی از هدف‌های اصلی و اساسی نظام مالیاتی، حرکت به سمت سیستم خود اظهاری است. استقرار سیستم خود اظهاری در واقع مبتنی بر اعتماد متقابل بین دستگاه مالیاتی کشور و مودیان مالیاتی و احترام‌گذاری دستگاه مالیاتی به مودیان است. مشتریان ما هم مودیان مالیاتی و هم دستگاه‌های دولتی هستند. ما باید پاسخ‌گوی این مشتریان باشیم. دولت برای ارائه خدمات به جامعه، نیاز به تامین مالی دارد که بخشی از این تامین مالی از طریق وصول مالیات‌هاست و نهایتاً مالیات‌هایی که دریافت می‌شود در راه ارائه خدمات به جامعه مصرف می‌شود؛ پس ما به عنوان دستگاهی که در تامین مالی دولت سهم هستیم و ایفای نقش می‌کنیم در واقع و در نهایت، در خدمت‌رسانی به جامعه انجام وظیفه کرده‌ایم و علاوه بر آن به دنبال این هستیم که روش‌هایی را پی‌ریزی کنیم تا نیازهای خدمات مالیاتی بیشتر مودیان مالیاتی را به ساده‌ترین صورت ممکن و به نحوی که مطلوب آنها باشد تامین کنیم. امیدوار هستیم که بتوانیم در تحقق بخشیدن به این هدف، روش‌های مناسبی را در آینده تنظیم کنیم. اما به‌رحال، راه درازی در پیش روی داریم و در واقع نیازمند همکاری مودیان و استفاده از دیدگاه‌های کارشناسی صاحب‌نظران هستیم.

حسابدار - نقش جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران را در کسب‌وکارهای نظام مالیاتی چگونه می‌بینید؟

خجسته: برای این که هم این اطمینان را به جامعه‌ی حرفه‌ای بدهم و هم از مودیان رفع تردید کرده باشم، لازم می‌دانم بگویم ما براساس این باور که نظام مالیاتی کشور حتماً استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای جامعه حسابداران رسمی ایران را در دستور کارش قرار

بدهد الزامات آن را در متن اصلاحیه‌ی قانون مالیات‌های مستقیم منظور کردیم تا به صورت قانون درآید. براین باور هستیم که اگر به دنبال ارتقای کیفیت تشخیص درآمدهای مشمول مالیات و به دنبال جایگزین کردن تصمیم‌گیری‌های فردی و سلیقه‌ای هستیم، این یکی از روش‌هایی است که می‌تواند در این راه به ما کمک کند. به‌رحال در این مورد ما کاملاً جدی هستیم و باور داریم، برای استقرار سیستم خود اظهاری یکی از بهترین راهکارهایی که می‌توانیم برگزینیم، همین استفاده از خدمات تخصصی حسابداران رسمی است. حتی به دنبال این هستیم که ان شاء... در آینده جامعه‌ی مشاوران مالیاتی را هم به گونه‌ای سازماندهی بکنیم که بنگاه‌های کوچک اقتصادی و یا فعالان اقتصادی که از حجم فعالیت اقتصادی کم‌تری ممکن است برخوردار باشند بتوانند از کار تخصصی مشاوران مالیاتی استفاده کنند. چون در قانون جدید همه موظف به تسلیم اظهارنامه هستند، امید است تسلیم اظهارنامه به صورت یک رفتار و عادت عمومی در جامعه درآید. اعتقاد ما بر این است که باید درآمدهای واقعی مودیان کارشناسی شود و طبیعی است که برای این کار استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای می‌تواند بسیار موثر باشد و محاسبه و تشخیص درآمد مشمول مالیات زمانی درست انجام می‌گیرد که برپایه‌ی اسناد و مدارک و دفاتر و حساب و مستندات مودیان باشد. به همین دلیل نیز در اصلاحیه‌ی قانون مالیات‌ها پیش‌بینی شده است که تشخیص درآمد باید برپایه‌ی مستندات و طبق اصول و استانداردهای پذیرفته شده‌ی حسابداری باشد. طی اطلاعیه‌ای که به امضاء وزیر محترم امور اقتصادی و دارایی ابلاغ شد، شرکت‌های مشمول بند (ز) که وظیفه حسابرسی مالی و مالیاتی آنها عملاً به اعضای جامعه حسابداران رسمی ایران محول گردیده است، مشخص شد. در مورد اساسنامه‌ی جدید سازمان حسابرسی باید یادآور شوم که طبق ماده‌ی (۶) قانون برنامه سوم اقتصادی مقرر بود، اساسنامه‌ی شرکت‌های مادر تخصصی توسط هیات وزیران تهیه شود. از آنجا که سازمان

عوارض را به مودیان برسانیم. البته قبول دارم که هنوز کار فرهنگی زیادی باقی مانده است. همین جا از نهادهای ذی صلاح تقاضا دارم ما را در این مهم یاری کنند زیرا ما وظیفه خود می دانیم دست همکاری را که به سوی ما دراز می شود بفشاریم. در عین حال درصدد برگزاری یک همایش درمورد نظام مالیات بر ارزش افزوده هستیم.

حسابداران: در اساسنامه‌ی جدید سازمان حسابرسی، ارجاع کار حسابرسی و بازرسی قانونی به شرکت‌های صددرصد دولتی در انحصار سازمان مذکور قرار گرفته است. تصور نمی‌کنید این امر با روح حاکم بر اساسنامه‌ی جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران تعارض دارد.

خجسته: این جانب اعتقادی به قید انحصاری بودن مفاد بندهای "الف" و "ب" ماده (۷) اساسنامه‌ی سازمان حسابرسی ندارم. در بندهای یاد شده تصریح شده است که سازمان وظیفه بازرسی قانونی و حسابرسی کلیه شرکت‌های صددرصد دولتی را عهده‌دار خواهد بود. این بدان معناست چنانچه کار حسابرسی این شرکت‌ها به سازمان حسابرسی ارجاع شود، سازمان عهده‌دار انجام آن خواهد بود و لذا اگر مجامع عمومی این شرکت‌ها حسب آنچه که در ماده واحده‌ی قانون استفاده از خدمات تخصصی حسابدار رسمی آمده است، موسسه‌ی حسابرسی دیگری (عضو جامعه حسابداران رسمی ایران) را خواستند، می‌توانند انتخاب کنند. علی‌هذا سیاق عبارت پردازی به گونه‌ای است که ممکن است شائبه این انحصار را متبادر به ذهن کند. بالاخص با توجه به مفاد اساسنامه‌ی قبلی، این ذهنیت تقویت می‌شود. به‌رحال در اصلاح اساسنامه‌ی جدید جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران کوشش خواهد شد، اصلاحات به طریقی صورت گیرد که علاوه بر تامین نظرات وزارت امور اقتصادی و دارایی منافع و موسسات حسابرسی حسابداران رسمی نیز لحاظ شود.

حسابرسی هم جزء شرکت‌های مادر تخصصی قلمداد می‌شود، لذا اساسنامه‌ی جدید آن تدوین شد که در اساسنامه‌ی جدید هم با توجه به شرایط فعلی جامعه تغییراتی صورت گرفته است منجمله این که اساساً واگذاری حسابرسی شرکت‌هایی که کم‌تر از صددرصد آنها متعلق به دولت یا شرکت‌های دولتی باشد طبق اطلاعاتی وزارت امور اقتصادی و دارایی برعهده‌ی اعضای جامعه حسابداران رسمی می‌باشد.

حسابداران: برنامه‌های دیگر سازمان امور مالیاتی چیست؟

خجسته: اطلاع دارید که در آخرین روزهای سال گذشته قانون تجمیع عوارض و آیین‌نامه‌ی اجرایی آن تصویب و ابلاغ شد که از تاریخ ۸۲/۱/۱ قابل اجرا می‌باشد. از طرف دیگر لایحه‌ی ارزش افزوده در کمیسیون اقتصادی دولت تصویب و به مجلس ارائه شد که انشاءاله تصور می‌رود تا پایان سال جاری این لایحه مورد بحث و تصویب قرار گیرد. به نظر می‌رسد با تصویب این لایحه اساساً مبنای تعیین مالیات از درآمد به مصرف تغییر یابد. البته این پروسه نیاز به کار فرهنگی بسیار زیاد دارد که امیدوارم سازمان امور مالیاتی با همکاری سایر نهادها و افراد بتواند در این مهم موفق شود.

حسابداران: با توجه به تاریخ اجرای قانون تجمیع عوارض ۸۲/۱/۱ و پیش‌بینی اجرای قانون ارزش افزوده ۸۴/۱/۱ فکر نمی‌کنید لازم باشد سازمان امور مالیاتی از طریق آگهی، اطلاعیه و به‌خصوص مصاحبه و همایش مبنای این مالیات و فرایند اخذ وصول مالیات را بیشتر توضیح دهد زیرا در حال حاضر ابهامات زیادی حتی برای خبرگان مالیات مطرح است.

خجسته: مatakون از طریق آگهی در جراید و صداوسیما کوشش کرده‌ایم پیام قانون تجمیع